

nerkonventionens art. 9, stk. 2, om adgangen til at fastsætte undtagelser fra eneretten til reproduktion, ligesom den eksisterende ordning efter flertallets opfattelse indebærer en mulighed for konkurrenceforvridning i forhold til salg af forlagsproduceret avmateriale til undervisningsinstitutionerne. Udvalgsflertallet finder i øvrigt, at det er unødvendigt med en tvangslicens på dette område, idet de fornødne organisatoriske forudsætninger for en aftalelicensordning synes at være til stede.

Et mindretal i udvalget går ind for, at der gennemføres en regel om fri optagelse af radio- og fjernsyns-udsendelser til midlertidig brug. Med hensyn til en længerevarende brug af optagelser mener en del af mindretallet, at praktiske grunde taler for en tvangslicens. En anden del af mindretallet er enig med flertallet i, at der bør indføres en aftalelicens, der bør kombineres med en »sikkerhedsventil«, således at spørgsmål om vederlag og brugsvilkår skal kunne indbringes for det i lovforslagets § 47 omhandlede nævn, hvis der ikke mellem parterne kan opnås enighed om den for aftalelicensen nødvendige aftale.

Blandt høringsinstanserne har meningerne vedr. rettighedskonstruktionen på dette område været delte. Rettighedshaverorganisationerne, herunder Copy-Dan, Den Danske Forlæggerforening, IFPI Danmark, Foreningen af Danske Spillefilmproducenter, Foreningen af Danske Videogramdistributører og Foreningen af Filmudlejere i Danmark har støttet udvalgsflertallets forslag om at ændre bestemmelsen til en aftalelicens, medens bl.a. Danmarks Radio, Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og Danmarks Lærerforening har vendt sig imod forslaget.

Spørgsmålet om den fremtidige ordning for lyd- og billedoptagelser i undervisningsvirksomhed har været drøftet med de andre nordiske lande. Under disse drøftelser har det vist sig, at der er nordisk enighed om at gennemføre en aftalelicens på dette område, hvilket allerede er sket i Finland og Sverige.

I lighed med flertallet i Ophavsretsudvalget og med den forventede udvikling i de andre nordiske lande må Kulturministeriet være af den opfattelse, at den eksisterende tvangslicens bør ændres til en aftalelicensordning. Det må efter ministeriets opfattelse være afgørende, at det på dette område nu synes at være praktisk muligt at indføre et aftalelicenssystem. Dette skyldes dels den organisering, der har fundet sted på rettighedshaversiden, dels at undervisningsinstitutionerne i mange tilfælde har mulighed for at indgå aftaler fra centralt hold. Den hidtidige praksis har også vist, at såvel rettighedshaverne som brugerne har været interesserede i at indgå aftaler om denne form for udnyttelse. Mellem Copy-Dan og under-

visningsinstitutionerne er der således indgået en række aftaler, som i praksis har sat tvangslicensen ud af spillet. Det må efter Kulturministeriets opfattelse også tillægges betydning, at der i lovforslagets § 52 foreslås et mæglinginstitut til løsning af tvister på bl.a. det her omhandlede område.

Kulturministeriet foreslår på denne baggrund, at den eksisterende tvangslicens for optagelser fra radio og fjernsyn i den gældende lovs § 17 erstattes af en aftalelicensordning.

Anvendelsesområdet for forslaget til § 13, stk. 1, 2. led, er fastlagt ved udtrykket »til brug i undervisningsvirksomhed«. Dette svarer til anvendelsesområdet for den hidtidige tvangslicensbestemmelse i den gældende lovs § 17.

Udtrykket »til brug i undervisningsvirksomhed« omfatter enhver form for offentlig eller privat kundskabsformidling, der finder sted i organiseret form, herunder højskoler, undervisning efter folkeoplysningsloven, pædagogisk virksomhed inden for børne- og ungdomsinstitutioner, videreuddannelse, som foranstaltet af arbejdspladser eller af faglige sammenslutninger, korrespondanceundervisning og amtscentralerne for undervisningsmidler.

Uden for begrebet »til brug i undervisningsvirksomhed« falder enkeltarrangementer af underholdende eller alment orienterende karakter, som i forhold til deltagerne ikke kan siges at have karakter af nogen egentlig kursus- eller undervisningsvirksomhed. Det samme gælder forskellige former for privat undervisningsvirksomhed, som det ikke vil være naturligt at sidestille med de uddannelsesstilbud, som findes inden for den offentlige uddannelsessektor, herunder fx en danseskole.

Bestemmelsen indebærer ikke alene en indskrænkning i ophavsmandens eneret efter lovforslagets § 2 til at fremstille eksemplarer af værker, der udsendes i radio eller fjernsyn, men som nævnt også en vis indskrænkning i eneretten til at sprede sådanne eksemplarer til andre undervisningsinstitutioner. Dette svarer til den gældende ophavsretslovs § 17, der i en vis udstrækning er blevet praktiseret således, at optagelserne er foretaget af amtscentralerne for undervisningsmidler, som har distribueret kopier af optagelserne til andre undervisningsinstitutioner.

Den foreslåede aftalelicensordning muliggør, at parterne i deres aftale nærmere kan fastlægge, hvilke undervisningsinstitutioner der skal være omfattet af en aftale. Parterne kan imidlertid ikke ved aftale udvide bestemmelsens anvendelsesområde med aftalelicensvirkning, ud over hvad der følger af lovforslagets § 13.

Kulturministeriet har overvejet spørgsmålet, om bestemmelsens anvendelsesområde bør udvides til